

Nemzetközi megbeszélés a nagykönyvtárak berendezésének kérdéseiről

Budapest, 1969. december 9—12.

A könyvtárépítés kérdéseiben széleskörű nemzetközi együttműködés alakult ki a szocialista országok között, az IFLA keretében működő könyvtárépítési bizottság még általánosabbá teszi a vélemények cseréjét. A konferenciákon, tárgyalásokon természetesen főleg a berendezés problémái is napirendre kerülnek. Mindazonáltal ezek az értekezletek inkább az általános kérdésekkel foglalkoznak; az olyan egyedi problémák, mint pl. a nemzeti könyvtár építése, berendezése, részletes tárgyalásra nem számíthatnak. Ezért merült fel a szüksége annak, hogy speciális megbeszélést tartsunk, épp a nemzeti könyvtárakra szűkítve a kört. Különös aktualitást adott egy ilyen szimpozionnak, hogy Belgrádban, Budapesten és Turócszentmártonban folyik a nemzeti könyvtár építése, Prágában és Varsóban lényegében készek a tervek, Lipcsében pedig bővítésre került és kerül sor.

A megbeszélést az Országos Széchényi Könyvtár kezdeményezésére Budapesten tartották. A téma csupán a könyvtárak berendezése volt, itt is néhány problematikus területre koncentrálna a figyelmet. Részt vettek hazánkon kívül Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország delegátusai. (Az NDK csak referátumot küldött, készítője adminisztratív nehézségek miatt nem érkezett meg.) Az első nap folyamán a résztvevők a Várban folyó könyvtári építkezésről kaptak áttekintést, látogatást tettek a helyszínen is. A 2-3. napon az előre elkészült referátumok vitája zajlott.

A kutató övezet berendezése c. témához két referátum készült: a) STAMATOVIĆ, D. - STOŠIĆ, D. - NIKČEVIĆ, D.: A tudományos kutatómunka kategóriái a Szerb Népköztársaság Nemzeti Könyvtárában; b) TOMBOR Tibor: Nagykönyvtárak olvasói terének minősített részei és berendezései. A szerb referátum a most épülő könyvtár olvasótermi rendszeréről adott képet. A magyar referátum (részletes is-

mertetését lásd OSzK Hiradó 1969. 11-12. sz. 200-203. l.) nemzetközi keretekben számba vette a jelenleg érvényesülő tendenciákat (23 táblán képekkel is illusztrálva az elmondottakat). Fő megállapítása az volt, hogy a r a k t á r i kutatófülke Európában nem tud tért nyerni, itt a kutatókat is az olvasói térben helyezik el, viszont ide telepítik ki a raktári állomány színjavát is (100 000 kötetet meghaladó kézikönyvtárak). A kutatók érdekében azonban az olvasói teret magas minőségi szinten kell megszervezni (két út: itt létesített kutatófülkék, ill. a speciális berendezés igényessége). Gyakorlati tekintetben a referátum részletesen ismertette a szokásos kutatófülkék méreteit, a kutatóasztalok típusait és méreteit, végül telepítési módját (falmenti, szigetszerű, alkovszerű, oázis jellegű telepítés). A vita során a résztvevők elsősorban a következő kérdéseket érintették: az általános jellegű olvasók és a kutatók szétválasztása; a kutatófülkék elhatárolása (polccal vagy fallal?); a hangos, félhangos és csendes övezet; a szakosított raktár; a tartósan a kutató rendelkezésére bocsátható művek.

A z o l v a s ó t e r m e k é s a r a k t á r a k k a p c s o l a t a c. téma kidolgozását a Deutsche Bücherei vállalta és végezte el. (WENKEL, K.H.: A könyvek kiadási helyének, ill. az olvasótermeknek a raktárakkal való összeköttetési lehetőségei). A referátum először a kéri lapoknak a raktárba való továbbítását (telefon, elektronikus út, szállítószalag, csőposta), majd a könyveknek az olvasószolgálathoz való juttatását (szállítószalag, dobozos szállítórendszer dobozlifttel) tárgyalja. Részletesen ismerteti a Deutsche Bücherei tapasztalatait és a technikai adatokat. Szerzőjének távollétére való tekintettel a referátum szóbeli vitája elmaradt, a problémákat a résztvevők vele levélben tisztázzák.

Reprográfia az olvasószolgálatban. E kérdésről egy cseh és egy lengyel referátum készült: ZAVADA, Jaroslav: Reprográfia és gyorsmásoló szolgálat az olvasói térben; JANKOWSKA, Henryka: A könyvtári gyakorlatban alkalmazott dokumentációs iratmásolás néhány módszere. A cseh referátum a másolat célját helyezte a gondolatmenet középpontjába; azt az álláspontot képviselte, hogy a nemzeti könyvtárakban többféle eljárásra és többféle berendezésre van szükség (szines és nem-szines fényképek, igénytelenebb szövegmásolatok stb.). Ebben a keretben vizsgálta az egyes eljárások minőségét, tartósságát és operatív szempontjait; rendszerezett áttekintést adott a jelenleg rendelkezésre álló eljárásokról, berendezésekről, másolóanyagokról. Ez utóbbi célt tűzte ki a lengyel referátum is. A vita során a delegátusok részletesen tájékoztatták egymást az egyes nemzeti könyvtárak jelenlegi berendezéseiről, módszereiről és terveiről. Érintették a filmek élettartamát, a mikrokiadványok növekvő szerepét, az eltérő igények felmérésének módszerét. Egyöntetű álláspontként fogalmazták meg, hogy

a nagykönyvtárakban az elektrosztatikus másolás a korszerű.

A szabadpolcos kézikönyvtár kérdését PAJ-KOSSY György referátuma vizsgálta: Az Országos Széchényi Könyvtár új épületében tervezett szabadpolcos olvasótermi kézikönyvtárak. (A szovjet referátum nem érkezett be.) Összefoglalta a tervezés alapjául szolgáló elveket és tényeket (az OSzK mai feladatait, Budapest könyvtári helyzetét stb.), majd részletesen ismertette a leendő kézikönyvtárakat (a központi olvasói térben és egyebütt). A vita kiterjeszkedett a kézikönyvtár méretére, a raktári anyag kiadásának módjára, az ellenőrzésre, a használati statisztikákra, az olvasó és a könyvtáros kapcsolatára stb.

December 12-én a konferencia résztvevői Miskolcon megtekintették az új egyetemi könyvtárat.

SEBESTYÉN Géza

Értekezlet a szocialista országok IV. könyvtárépítési, felszerelési és berendezési konferenciájának előkészítésére

Budapest, 1969. november 11—14.

A szocialista országok 1968 októberében Szófiában megtartott III. könyvtárépítési, berendezési és felszerelési konferenciáján a résztvevő országok felkérték a magyar Művelődésügyi Minisztériumot a IV. konferencia megrendezésére.

A konferencia szervezésének megkönnyítésére eddig a szocialista országok Könyvtárépítési Szakbizottságának Koordinációs Központja általában a rendező országban működött. Ezért a koordinációs központ feladatainak ellátására is Magyarországot kérték fel.

A Művelődésügyi Minisztérium a felkérést elfogadta, s a IV. konferencia megrendezésével és a koordinációs iroda felállításával a Könyvtártudományi és Módszertani Központot bizta meg.

Az előző konferenciákat 1964-ben Prágában, 1965-ben Varsóban és 1968-ban Szófiában tartották. A Koordinációs Központ eddig Prágában és Szófiában működött, a nemzeti könyvtár égisze alatt. Alapszabályát a IV. konferencián kívánják elfogadni. Eddigi működésének költségeit az illetékes művelődésügyi főhatóságok önként vállalták.

A budapesti értekezletet a bolgár Művészeti és Kulturális Bizottság kezdeményezte a szófiai konferencia tapasztalatai alapján, a IV. konferencia jobb